

ԱՐՏԱՄԷՏԻ ԽՆՁՈՐԵՆԻՆԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Զ Ր Ո Յ Յ

կապարեայ երկնակամարը այս իր-
կուն փլած է քաղաքին վրայ: Գիշերը
լարձուն ճաշիճի մը կը նմանի, ուր կ'ըն-
կղմին շրջակայքի պարիսպներն ու պար-
տէզները: Համայնապատկերը կը հալի
անձրեւին տակ: Լոռիքները, գողահար, կը
հեծկլտայ պատուհանիս առջեւ:

Ծովամոյժն նաև ու մը մէջն ենք, բա-
րեկամ, ես և դուն, ու կը մխրճուինք ահա:
Մածուցիկ անամեակներու շփումը կը
զգամ մորթիս վրայ: Շո՛ւտ, դո՛ւրս փա-
խինք մեր խցիկէն. կամբջակին վրայ մե-
զի սպասող նաւակ մը սլփաի գտնենք, ան-
ծանօթ նաւաղ մը լապտերի մը պլպլացող
նշոյլը պիտի մօտեցնէ մեզի:

Օ՛հ ուրեմն, առանց վարանելու նեա-
ուինք նաւակին մէջ, երեքնիս միասին, ու
փարինք թիակներուն:

Երբ աշխարհ ամենայն սլփաի սուզի
գիշերուն ալիքներուն տակ, մենք ինք-
զինքնիս սլփաի գտնենք, բարեկամ, մինակ
բայց միասին, սեւ ջուրերու տարածու-
թեան մը առջեւ:

Այն ատեն պարզենք առագաստը հո-
վերուն զիմաց. պրկենք պարանները: Տե՛ս,
նաւաղը մեզ չէ լքած, ղեկին կողմը կը
նշմարուի իր ստուերը. իր կաշնբուռն
ձեռքերուն տակ մեր նաւակը կը թռի, կը
ձեղքէ խաւարը:

Ու հիմակ, բարեկամ, չե՞ս կարծեր
դուն ալ թէ կը մօտենանք նոր, տարօրի-
նակ ափերու: Գէպի առաջ առաջ, հեռուն,
ինձ կը թուի տեսնել լոյսերու սարսուռ
մը: Տարտամ բայց փիթխարի ձեւեր կը
հասուննան երկնքին տակ: Գոյներու հըր-
դեհ մը կը բոցավառի հունա միջոցն
ի վեր:

Ուռեցո՛ւր, քամի, մեր առագաստը.
թռի՛ր, նաւակ, տար մեզ գիշերուն ժա-
մերէն անդին:

Ու ահա առի՛կ արդէն Անցեալին թա-
գաւորութիւնը, ո՛վ բարեկամ, միշտ զդին
ցոլքերովը պսպղուն: Մեհնական որմնա-
նկարներու նման, մեր շուրջը կը ծաղկի,
կը թեւածէ պատկերը երբեմնի կեանքին,
որ ոչ եւս է:

«Ո՛ւր բերի՛ր մեզի, ո՛վ անծանօթ նա-
նագ», կը հարցնենք մեր առաջնորդին:

Անոր աչքերը կը լայնանան, կը միա-
նան հորիզոնին, ու անոր ձայնը առտուան
շշուկներուն քաղցրութիւնը ունի, երբ կը
մըմնջէ մեզի.

— Այս ափերը, ուր ես ձեզ առաջնոր-
դեցի, աննիւթական են եւ անանուն. ձեզ
մէ առաջ ապրուած բոլոր պահերու յի-
շողութիւնը սլփաի գտնէք այնտեղ. որով-
հետեւ ես կը թուիմ ըլլալ երազը, կա-

բօտը կամ Պատրանքը, ինչպէս որ ձեզ հաճոյ է զիս կոչել:»

... Տարիները սկսած էին այլեւս ծանր կշռել Արշակունի արքայ Արտաշէսի ուսերուն: Իր հոգին ինքզինքն անկարող կը զգար կրելու այլեւս յիշատակներու զէնուզարդը: Այն, որուն օրով անմշակ թիզ մը հող չէր մնացած Հայոց աշխարհի մէջ, ոչ ալ մարդ մը՝ անզբաղ, հեռաբաղձութիւնն ունէր անդրշիրիմեան հանգիստին:

Վերջին իր տարիներուն, երբ գարնան աւիշը հողէն կը բարձրանար մինչեւ ծառերուն եւ մարդոց սիրտը, ան կը սիրէր լքել Արտաշատը, մայրաքաղաքի խաժամութիւնը, քաշուելու համար Արտամէտ, Բըզնունեաց ծովու իր ամարանոցը:

Լճափէն սկսած, պարտէզներու մարմանդը կը ծփար բլրակներու կողերն ի վեր, մինչեւ բարձրագիւր սարաւանդ մը, ուր Արտաշէսի ապարանքը կը կանգնէր հորիզոններուն դիմաց:

Հոն վերը, դարատափ մը, արքայական տան առջին, պատշգամի մը նման թեւեր կը բանար հովերուն. ծառերու պսակ մը կար այդ գահաւանդին շուրջ, անոնց սաղարթներէն կը կաթկթէին լուսազօծ ըստուերներ, զոր կ'օրօրէր տերեւներու սօսափիւնը:

Այն առաւօտ, Արքան մինակ էր կըրկին դարատափին, կրթնած՝ խոյակի մը: Արեւազօծ իր պարեգօտով պարուրուած, գլուխդ՝ սէգ, ան հեռուէն երեւոյթն աւնէր արձանի մը, խրոխտ եւ անտարբեր:

Երկար պահ մը ան այսպէս, աչքերը՝ փակ, ունկնդրեց համատարած խաղաղութիւնը: Արեւը կը թափանցէր իր մարմինէն ներս, ջերմիկ ափ մը կը փայփայէր կարծէք իր ծոծրակը եւ ուսերը, զգայարանքները կը սարսռային թաքուն յոյզերով: Ի՜նչ հեշտանք, ապրիլը... շնչելն այդ առաւօտը... մոռնալը թէ կանք ու պիտի երթանք:

Արեւը ա'լ աւելի բարձրացաւ. մշուշը,

որ վարդերու գուրշի մըն էր պարզապէս ջրերուն եւ հողերուն վերեւ, սկսաւ նսարանալ եւ հալիլ. գիծերու թափանցկութիւն մը ամէն կողմ, ափերէն մինչեւ գագաթները:

Արտաշէս նստաւ գահաւորակի մը վերայ եւ ականարկը վեր բարձրացուց դէպի հեռուն: Հրաշքի յայտնութեան մը նման աշխարհի տեսարանը զինք ապշեցուց: Յաճախ դիտած, ըմբռնած էր այդ բնակարը, բայց ամէն անգամ անիկա իրեն կը ներկայանար անակնկալի մը պէս. կոյս, կարծէք արարչին մասններէն տակաւին նոր գուրս եկած:

Ահա Տոսպայ ծովը, ուր միապաղաղ կապոյտը կը դալկանար դէպի բացերը, կը վերածուէր մշուշի: Խորէն, Բզնունեաց եւ Խորխոռունեաց լեռնագօտները հազիւ կը գուշակուէին ու իրենցմէ վեր Նէմրութի և Սիփանի գագաթները, — ուրուային ամպեր — կը կախուէին երկնքէն:

Աւելի աջին, Վասպուրական աշխարհն էր ուր լեռներու ծփանքը կը խաղաղէր աստիճանաբար ու Վարազի փէշերուն, ծուխի գուլաներ կը բարձրանային դէպի եթեր. Տոսպայ աւանն էր հոս, քարաժայռերու ստուերներուն տակ:

Չախին ահա՝ Ռշտունեաց լեռնաստանը, գագաթներ՝ անուրջներու չափ թեթեւ, ու սարալանջեր՝ որոնք երանդ առ երանդ կ'իջնէին մինչեւ իրականութիւն ու կը հակէին հեղուկ հայելիներու վրայ:

Ծովուն բացը, քանի մը կղզեակներու խարակները, հոյափ և մենաւոր, կը լուսցուէին ջրով ու արեւով:

Այս ամէնը, հեռակայ եւ մերձաւոր այս երեւոյթը, Արքային աչքերուն տակ, աշխարհի կուտար թեթեւութեան եւ յաւերժութեան թրթռումը: Ան, անգամ մըն ալ, ինքնամոռաց, ներշնչեց համատարած հմայքը: Ո՛հ, ի՜նչ հեշտանք, զգալը թէ աշխարհը միշտ թարմ է ու այժմէական մեր շուրջ, զգալը թէ ան նուէրի մը պէս բաշխուած է մեր կեանքին:

Իր ոտքերուն տակ Արտամէտն էր, այդ մրգաւանը, զոր ինք շինել ու պճնել տուած էր իր թագաւորութեան օրերուն, փառասիրութենէ աւելի, Ան այդ վայրին վրայ դրած էր իր գուրգուրանքը:

Վարը, Շամիրամի ջրանցքը, պարտէզէ պարտէզ պահուրտուք կը խաղար: Անտեսանելի պարիկ մը, Գարունը, այդ պահուն զբաղուած էր ծառերու ճիւղերէն զըմբուխտ ու յակինթ մանեակներ կախելու. դաշտերու վրայ ան փռած էր արգէն սընդուս ու բեհեզ: Արքան կ'իմանար չարածճի պարիկին երգը որ կը բարձրանար վաբէն, հնչուն՝ ինչպէս առուններուն քրքիջը, երջանիկ՝ ինչպէս թռչուններուն կարկաչը:

Յանկարծ Արքային թուեցաւ թէ իր կեանքը, ճիւղ առ ճիւղ, ընդելուզուած է այդ պուրակներուն հետ. բոլոր շփոթ կամ պայծառ ձայներուն մէջ Ան կարծեց իմանալ արձագանգներն իր երբեմնի օրերուն: Հոգ, ապրող կամ անշունչ այդ տարրերը վկան եղած էին իր ճակատագրին, իր անձկութիւններուն. անոնց շուրջ ցրուած էր ինք շատ յաճախ իր հոգին, որ կը մնար ալեւս հոն վաղնջական բոյրի մը նման:

Ու յիշատակները, ծննդավայր վերադարձող այդ թռչնիկները, եկան, թեւ բացին իր մտածումին վերեւ:

Արքային աչքերուն առջեւ որոշ տեսարաններ կենդանացան, այնքան յստակ, որ կարծես մասը կազմէին զինք պարուրող բնութեան: Այդ յուշերը կը ժայթքէին իր մանկութեան ակունքէն, բայց անոնք կը թուէին ըլլալ այնքան մօտ իրեն, որքան իր երէկը, այնքան մտերիմ, որքան չէր այսօրը:

Այո՛, երբեմն այդ բարձունքը, ուր ընկողմանած էր ինք, մերկ էր եւ անտերունչ: Արտամէտը խարակներու և տոփատաններու անուայ վայր մըն էր, երբ ինք, հալածական մանուկ, դիպուածներու խաղալիք, բերուած էր այդ անկիւնը, քարանձաւի մը խորը թաքուցուելու համար:

Չարաշուք գիշեր մը, ան, տակաւին

երախայ, առաջին անգամ այդ վայրերը ոտք դրած էր:

Իր հօրենական գահին շուրջ արիւնը հոսած էր առատ, անխնայ: Երուանդ, Արշակունի փառատենչիկ այդ իշխանը, փորձած էր մեռած թագաւորին գահը խլել օրինաւոր ժառանգորդներէն: Ան եւ իր համախոհները, գիշեր մը մտած էին Արտաշատ, թագաւորին ապարանքը, պահակները յանկարծակիի եկած էին. մութին մեղսակցութեամբ կարելի չէր եղած կազմակերպել պաշտպանութիւնը: Ջահերու ծխացող բոցերուն լոյսով, դաւադիր դաշոյններ անկողիններուն մէջն իսկ խողխողած էին սգակիր թագուհին, — մայրն Արտաշէսի, — արքայազուն պատանեակներ, պայազատ դստրիկներ: Ի՛նչ մղձաւանջ: Պատերու ետեւ հեղձամղձուկ ի՛նչ ճիշեր... Նկուղներէն մինչեւ դահլիճները քանի՛ հոնգացող կուրծքեր, որոնց տառապանքը պիտի երկարաձգուէր մինչեւ յամեցող արշալոյսը:

Եւ ահա այդ խաւարին ու շփոթութեան խաժամուժէն հերարձակ կին մը կը փախի. մանկիկ մը սեղմած՝ իր կուրծքին, ան կը փութայ դուրս, կը հեռանայ պալատէն, կը ճեղքէ ամայի փողոցները, կը սողոսկի քաղաքի պարիսպներէն դուրս ու ետին թողած Արտաշատը՝ կը փախի՝, կը փախի՛...

Բնաջինջ գերդաստանին միակ արուշառաւիղն է այդ մանկիկը, զոր իր ստընտուն կը փորձէ ազատել ոճիրէն ու տանիլ հեռուն, դէպի սարերը, հովիւներու մօտ:

Հիմակ իսկ, ալեգարդ Արքան իր ընդերքին մէջ դող մը կը զգայ երբ կը մտածէ թէ փախցուած խանձարուրին մէջ այն գիշեր, կը նիրհէր ապագայ թագաւոր մը, Արտաշէս, ինքը:

Ու այնուհետեւ ասպետ մը, Սմբատ Բագրատունի, եկած գտած էր այդ մանկիկը ասպնջական հովիւներու մօտ ու մըտադրած էր զայն հեռացնել հայրենիքէն դուրս, դէպի Պարթեւներու արքունիքը,

ուր ան կը յուսար գտնել պաշտպանութիւն և աջակցութիւն, մինչեւ հաշուեյարդարի օրը:

Ճանապարհին՝ փախստական խմբակը կանգ առած էր ահաւասիկ Արծրունեաց այդ լեռներուն ստորոտը: Հոն՝ անձաւի մը խորը, Սմբատ յաջողած էր շարաթներով գաղանի պահել կաթնկեր արքայազունը: Արտամէտի սարաւանդին վրայ ապրող հովիւներու միայն ծանօթ էր իրենց թաքստոցը: Սմբատի յայտնի էր թէ ապօրէն թագաւորը, Երուանդ, կառչած է արդէն իրենց հետքին եւ կտրած Արեւելքի ճամբաները: Իր և մանուկ թագաժառանգին գլուխին սուղ գին կտրուած էր: Հովիւներն իմացած էին անշուշտ. բայց այդ խոյճը չակարացուց երեք իրենց հաւատարմութիւնը: Հովուհի մը դիեցուց երախան, կասկածելի անցքերու վրայ անոնց գամփոքը արթուն հսկեցին. իրենց քարայրին ներսը ոչ կրակը մարեցաւ, ոչ ալ յոյսը: Այդ սարորդիները ոչխարներու գեղմին նման խանձարուր մը պատրաստեցին, ու իրենց հօտերուն խառնուած՝ սահմանը անցաւ խաբուսիկ այդ օրօրոցը ուր կը ճչար մանուկ Արտաշէսը:

Տարիներ վերջ, երբ վտարանդի գաժաժառանգն առիթը գտած էր կրկին տիրանալու հօրենական իր թագին, Ան այդատեն միայն իմացած էր դրուագներն այդ արկածախնդրութեան:

Ահա թէ ինչո՞ւ, Ան, այնուհետեւ Արտամէտի քարակոյտերուն վերեւ հրամայած էր բարձրացնել պարտէզներ և ամբարտակներ, ուր կուգար ամէն տարի գարնան սիւքերուն մէջէն մտիկ ընելու հեռաւոր մեղեդին հովուական սրինգներու:

Արեւը բարձրացած էր. պիծակի մը նման կը խայթէր Արքային ծոծրակը: Ան քաշուեցաւ խնձորենիներուն ստորոտը, ստուերախաւք բաշխողի մը անկիւնը:

Յիշատակները կը բզկային տակաւին իր ականջին: Փայլակէ մը լուսաւորուած դաշտանկարի մը նման, իր ամբողջ կեանքը

յեղակարծօրէն, մէկ թափով պայծառացաւ, ամբողջացաւ իր աչքին: Կեանքը՝ իր յաղթանակներուն, սէրերուն, իր երջանկութեան: Մեղրալուսնի գիշերի մը խոստովանութիւն տօնը եղած էր իր բովանդակ կեանքը: Ու բոլոր այդ պահերը Արտամէտի բուրուժներով ու նուագներով ծանրացած ըլլալ կը թուէին: Ձէ՞ որ հող, այդ հորիզոններուն դիմաց, ստուերախիտ բազմոցներու այդ անկիւնը եկած էր Ան, ամէն անգամ, երբ պէտք զգացած էր, իշխանական հոգերէն դերձ, լոկ իր ներանձնական կեանքն ապրելու, ու երազելու, սիրելու եւ խոկալու...:

Ճիշտ այդ պահուն, քամիներու քմահաճոյքը ամպի դալուկ ծուէններ կը կախէր երկնքէն. արեւը, անարիւն հիւանդի մը նման, կը մսէր վերը: Մեղամաղձոտութիւնը յամրօրէն սահեցաւ սարերէն վար դէպի կանանչ եւ կապոյտ դաշտաբանները: Ստուերներ անցան նաեւ Արքային ճակատէն ու իր մտածումներուն տուին մետաղներու անփառունակ շողքը:

Ան ջանաց գլուխը վեր բռնել ու իր բաշերուն վրայէն թօթափել անձկութեան փոշին. բայց դգաց որ իր վզին շուրջ կը սեղմուէր Անխուսափելին, օղակը անվերաքննելի վճիռներու: Թերեւս իր կեանքին մէջ երեք այդքան մօտէն չէր տեսած իր ուժերուն յատակը, որքան այդ միջօրէին: Վախճանի մը նախադրացումը կը հնչէր իր ներսիդին, ինչպէս ահագանգի աղաղակը պաշարուած քաղաքի մը վերեւ:

Հայց աշխարհի Արքան տխրեցաւ մահու չափ, ու իր շրթներէն թռաւ դառնութեան երգ երգոցը. «Աւա՛ղ փառացս անցաւորի...»

Ճիշտ այդ պահուն իսկ արեւը պատուեց յանկարծ իր դիմակը ու միջոցը համօրէն ողողուեցաւ անգամ մըն ալ իր ջերմութեամբ: Լոյսը, առանց տխրութեան առջեւ տատամսելու, թափանցեց Արտաշէսի ոտկոյններէն ներս: Ան չհաւատաց ինքզինքին: Անջրդի իր հօրին խորը ա-

կունք մը կը բղխէր: Ան ինքզինքը կը գտնէր թարմ, պարաստակամ՝ ողջունելու կեանքը, այնքան ուժգին որքան էր երբեմն, իր նուաճումի տարիներուն:

Ու Արքուն շիտկուեցաւ:

Հեւք մը կ'անցնէր բարձրէն, ճիւղերէն. ծաղիկներու ճերմակ փերթեր, թիթեռնիկներու նման, թռչկոտեցան իր շուրջն ու եկան հանգչելու իր քղանցքի ծալքերուն դողը:

Այն ատեն միայն Արքային ակնարկը հանգչեցաւ Արտամէտի պարտէզներուն վրայ: Այն ինչ ծաղկազարդ, այն ինչ խնձոյք գոյներու եւ խոտտումներու ո՛վ աներեւոյթ խորհուրդն արարչութեան:

Բլուրէ բլուր, մինչեւ Բզնունեաց ծովու ափը, պարտէզները կը ծփային սպիտակափառ խալտանքով: Հազար հազար խնձորենիներու, սալորենիներու եւ նշենիներու ճիւղերուն վրայ անհուն փթթումն էր բողբոջներու, հրդեհը վառ վառ ծաղիկներու: Ու ծաղիկները կը հեւային, ագամանքներու հեղուկ պարը կար անոնց շրթներուն, ու ծաղիկները կ'ապրէին:

Արտաշէս յիշեց որ ինք ուզած էր Արտամէտի բլուրները զարդարել այդ վերածնող պերճանքով. ինք բերել տուած էր Հայաստանի պարտէզներէն լաւագոյնները մրգենիներուն, ձոխացնելու համար իր փրկութեան այդ վայրը:

Մտերմութեան, ընտանութեան յուզում մը կը բարձրանար այդ ծառերէն մինչեւ Արքային սիրտը: Ինք կը կարծէր անոնց բուսական կեանքին կշռոյթն իմանալ եւ ըմբռնել: Երեւոյթներու և տարրերու անցաւորութեան դիմաց անոնք խորհրդանշանը կը փնային հողին մշտանորոգ զօրութիւններուն: Իր եւ գետ քանիներու աճիւններուն վերեւ բոլոր այդ ծառերը պիտի շարունակէին արեւուն կարկառել իրենց սպիտակ բաժակները:

«Թերեւս, ո՛վ ծաղիկներ, չկարենամ տեսնել ձեր բաժակներուն խորը հասուն-

նալը միրգերուն, — կը մտածէր Արտաշէս: — Ժամն կարճ է եւ անվարդային: Ինչ փոյթ: Կը բաւէ որ գիտեմ թէ ինձ մէջ շատ վերջն ալ մարգիկ պիտի մտածեն թէ Արտամէտի բլուրներուն վրայ ձեր առջին պարտիզպանը արքայ մը եղաւ, ո՛վ իմ սիրական ծառերս: Կը բաւէ որ գիտեմ այժմ թէ ձեր ծաղիկները պիտի բուրումնաւորեն իմ յաւիտենական գիշերս ինչպէս անոնք թեթեւցուցին արդէն առեւտական ժամերն իմ կեանքիս:»

Ինչպէս առտուան դէմ ցօղը կը կազմուի դաշտերու երեսին, խաղաղութիւնն ալ անզգալաբար թափանցեց Արքային հոգիէն ներս:

Ծովու մը հետ խոսնուելու, նոյնանալու տալաւորութիւնն ունեցաւ: Ինչ որ զինքը մինչեւ ցարդ կը բաժնէր երկրի ամբողջութենէն, կը չքանար ահա, ու ինք կը յորդէր ու կը միանար անջրպետին:

«Արդեօք ես ալ հիմակ չե՞մ երթար իմ սրելու հողին խորհուրդը, կը հարցնէր Ան ինքզինքին: Արդեօք արիւնս ալ օր մը գարնանային աւիշին հետ միասին չը՞ պիտի բարձրանայ մինչեւ սա ծառերուն բողբոջները: Իմ մտածումներս միթէ չը՞ պիտի յայտնուին օր մը սա ծաղիկներու ձեւով... Ո՛վ վերագոյն սիրտանք... Ո՛վ երջանիկ յոյս թէ երբ և իցէ ատեն մը, կամ յաւիտեան, պիտի երթամ ես ալ եղանակներու գիրկը՝ վերածնելու համար իրերեւ շող, իրերեւ երանդ, իրերեւ նուագ...»

Օրը կը տարաժամէր արդէն:

Արտաշէս տակաւին վերադարձած չէր ապարանք:

Դրանիկները, մտահոգ, իջան պարտէզ: Արքան գտան իր սովորական բազմոցին վրայ: Աչքերը անթարթ՝ սեւեռած էր վերջալոյսին: Դէմքին վրայ սառեր էին ժպիտն ու երջանկութիւնը: Իր շուրջը, քղանցքներուն եւ ուսերուն, հովը թափ տուեր էր ծաղիկներու սպիտակ փերթեր

որոնք կը գողային հոն, ինչպէս լոյսը՝
մարմարեայ կիսանդրի մը շուրջ...:

Նան. հսկայ որմնանկարներն անցեալին
մեր շուրջը կը հեռանան, կը փախին ..

.

... Ա՛լ հովը ինկաւ, բարեկա՛մ. մեր
առագաստը պարտեալ հրեշտակի մը թե-
ւին կը նմանի. յոգնած ենք մենք ալ ու
անկարող՝ թիակները քաշելու:

Այն ատեն, գլուխնիս դրած մեր
կռուփին, կը թեմենք կրկին այն անհա-
ւատալի, այն յաւիտենական խրտուիլակը,
— Առօրեայ կեանքը — որ մեր գլխուն վե-
րեւ կը բանայ իր թեւերը, իր ստուերները:

Անծանօթ նաւազը կը սկսի մեղի մե-
ղեղի մը երգել. մեր կոպերը կը ծանրա-

ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆՍԱՐ

Ն Ի Ր Ի Ա Ն Ա

Հոգիս՝ սլացող մի նետի պէս՝
Անհունդի վեր է բարձրացել,
Եւ իր թռիչքի գագաթն հասած՝
Դէպ՝ վար նետուել...:

Կ'արձկեմ նորից մտփիս աղեղն,
Նորից նետըս կը սըլանայ.
Ես որսորդ եմ երազների,
Օգնի՛ր ինձի, մեծըդ ինդրա:

Շարժիր հովերն անհունդի մէջ,
Մ'րթիկներդ անսանձ արա,
Ու սըլացուր նետըս հեռու,
Դէպ՝ երազներ, դէպ՝ Նիրւանա...:

Հոգիս՝ սլացող մի նետի պէս՝
Անհունն ի վեր է բարձրանում,
Եւ իր թռիչքի գագաթն հասած՝
Դէպ՝ վար նետում...:

Յ. ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ

Փարիզ, 1931